

tussen beide wereldoorlogen, verloren zij hun functie van 'protopartij'. Door de invoering in 1918 van een algemeen kiesrecht en een stelsel van evenredige vertegenwoordiging ontstond de noodzaak van een landelijke partij-organisatie en van een centrale kandidaatstelling. Tezelfdertijd kon worden vastgesteld, dat het nieuwe kiesrecht de confessionele partijen aan een absolute meerderheid hielp in de Staten-Generaal. Deze dominante positie zouden zij tot het einde van de jaren '60 niet meer kwijt raken. De confessionele kranten waren na 1918 nog steeds de spreekbuis van de confessionele politici, maar zij waren niet meer het exclusieve instrument van een partij-politieke expressie buiten het parlement.

Er gingen zelfs stemmen op om die politieke expressie in de krant op te heffen. De franciscaan Bonaventura Kruitwagen, aalmoezenier van de katholieke pers, hield in 1922 op het eerste perscongres van de Roomsche Katholieke Journalistenvereniging een rede, waarin hij die journalisten, die zich met het beleid en de leiding van de katholieke partij wensten bezig te houden, de raad gaf zich daarover slechts uit te spreken in de kiesverenigingen en de specifieke partijpers. In 'hunne couranten, ten dagelijkschen aanhore van een publiek, dat voor iets minder dan 100 procent toch niet over de leiding kan oordeelen', moesten zij daarover leren zwijgen. Door te zeer de nadruk te leggen op het politiseren, aldus pater Kruitwagen, zouden de journalisten van de politiek een belangrijke factor maken, 'terwijl toch onze fiere, gehoorzame, Roomsche geloofs-overtuiging heel wat veredelender uitvloeisels kent van diep-geloovige, godsdienstige practijk en ernstigen en onbekrompen zedelijken adel'.¹⁵

Het mocht niet baten en pater Kruitwagen werd al in 1922 om zulke woorden gekritiseerd. Aan het einde van de jaren '20 en vooral in de jaren '30, in de hoogtij van een economische crisis, werd het politiseren in de pers sterker; niet alleen binnen de confessionele partijen maar ook ertegen. In de *Nieuwe Venloosche Courant* schreef in 1928 de nieuwe hoofdredacteur, Matthias Kemp, een hoofdartikel, waarin hij betoogde dat de katholieke pers zich moest laten leiden door een onafhankelijke houding ten opzichte van de Roomsche Katholieke Staats Partij 'en, van-zelfsprekend, nog oneindig meer tegenover haar woordvoerder. Valsch voorlichten mag ze nimmer, ook niet als het politieke tegenstanders geldt. Een vereenzelvigen in politiek opzicht van R.K. Staatspartij en de R.K. Pers achten wij ongewenscht'.¹⁶

15. B. Kruitwagen; *Solidariteit tusschen het Roomsche publiek en de Roomsche pers*. Rede gehouden op het eerste perscongres der R.K. Journalistenvereniging te Nijmegen, 7 juni 1922. (Utrecht/Nijmegen 1922) 368-369.

16. Ragdy van der Hoek en Adri Gorissen; *De Venlose krant 125 jaar in Noord-Limburg* (Venlo 1987) 115.